

KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASI SİSTEMLERİ VE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

ENTERPRICE RESOURCES PLANNING(ERP) SYSTEMS AND ACCOUNTING INFORMATION SYSTEM

Sami KARACAN*
Gökhan BAYRAM**

Öz

21. yüzyılda meydana gelen ekonomik, sosyal ve teknolojik alanlardaki gelişmeler ve değişimler, rekabetin küreselleşmesine uluslararası boyut kazanmasına yol açmıştır. Günümüzün küresel rekabet ortamında işletmeler faaliyetlerini devam ettirebilmek ve varlıklarını sürdürebilmek için değişen şartlara uyum sağlamak zorundadır. Meydana gelen değişimler işletmeler içerisinde de birçok açıdan yeni yapılanmaları gerekli kılmaktadır. Değişimler karşısında güçlü ve başarılı olmak isteyen işletmeler için değişim zorunlu hal almış durumdadır. Stratejik kararları doğru alabilmek ve rekabet avantajı elde edebilmek için bütünlük sistemlere gerek vardır. Bu noktada, günümüzün ileri bilgi teknolojisi uygulamalarından biri olan Kurumsal Kaynak Planlaması (Enterprise Resources Planning-ERP) sistemleri gündeme gelmektedir. ERP sistemi, bilgi teknolojilerinin yardımıyla, işletmelerin bütün kaynaklarını planlayan ve bütün bilgi ihtiyaçlarını gideren bir yönetim sistemidir. Bu çalışma, ERP sistemlerinin muhasebe bilgi sistemine etkileri ve muhasebe bilgi sistemiyle bütünlükmesi sonucunda sağlayacağı etkileri ortaya koymaya yöneliktir. Bu bağlamda çalışmada ERP sistemlerinin yapısı, muhasebe bilgi sisteminin teknoloji ile bütünleştirilmesinin etkileri açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Kaynak Planlaması, ERP, Muhasebe Bilgi Sistemi.

Abstract

Developments and changes in the economic, social and technological fields that took place in the 21st century led to the globalization of competition to gain an international dimension. In today's global competitive environment, businesses must adapt to changing conditions in order to continue their operations and to survive. The changes occur in the enterprises also necessitate new structuring in many aspects. For businesses that want to be strong and successful in the face of change, change has become mandatory. Integrated systems are needed to make strategic decisions correctly and to gain competitive advantage. At this point, Enterprise Resource Planning (ERP) systems, one of today's advanced information technology applications, are on the agenda. Enterprise Resource Planning (ERP) system, with the help of information technologies, is a management system that plans all the resources of enterprises and addresses all information needs. The aim of this study is to determine the effects of Enterprise Resources Planning (ERP) systems on accounting information system and the effects of integration with accounting information system. In this context, the structure of ERP systems, the effects of accounting information system on technology integration are explained.

Keywords: Enterprise Resource Planning, ERP, Accounting Information System.

GİRİŞ

İşletmeler gittikçe artan karmaşık süreçleri yönetmektedir. Bu süreçlerde zaman, bilgi, insan, malzeme ve makine gibi birçok kaynak kullanılmakta ve bu kaynakların maliyeti rekabet avantajı sağlamada ön plana çıkmaktadır. İşletmelerin kendi faaliyet alanlarında en iyiye ulaşmak ve yeni pazarlara sahip olabilmek için gereksinim duydukları bilgiyi üretmede, bu bilgiyi doğru şekilde işleyip paylaşmada ve bilgiden maksimum faydayı sağlamada uzmanlık edinmeleri gerekmektedir. Bilgi akışının günümüz piyasalarında yarattığı rekabet ortamında firmalara avantaj sağlayacak en önemli özelliği, bilgiyi doğru zamanda, doğru yerde, doğru oranda ve diğer firmalardan önce özümseyip yorumlayabilme ve değer yaratma olarak kullanabilme kabiliyetidir (Bedük, 2012, 22). Günümüzde bilgi rekabetin en önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Doğru bilgi kullanan ve buna ulaşma konusunda değişimleri önceden gören işletmeler rakiplerine kıyasla bir adım önde kabul edilmektedir. Bilgi teknolojilerinde yaşanan değişim sonucunda işletmeler, farklı bölgelerde müşterilere ve tedarikçilere sahip olmuştur. Böylelikle ERP, işletme fonksiyonları arasındaki iş süreçlerinin yönetimini bütünleştirmeyi sağlamaya yönelik bir unsur haline gelmiştir. Bunun yanında artan rekabet ortamı, küreselleşme süreci, bilgi sistemi ve teknolojilerindeki gelişme, üretim teknolojilerindeki ilerleme, ürün hayat sürelerinin kısalması ve tüketici istek ve beklentilerindeki sürekli değişim işletme süreçlerini karmaşık bir hale getirmiştir. İşletmeler değişen şartlara

* Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Öğretim Üyesi, skaracan@kocaeli.edu.tr

** Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe-Finansman Doktora Programı, gokhanbayram1165@gmail.com

uyum sağlamak ve dünya pazarlarında yaşanan rekabetçi gelişmeler ve değişimler sonucu işletmelerin değişimlere çok hızlı bir şekilde ayak uydurması gerekmektedir. İşletmelerin kendi faaliyet alanlarında en iyiye ulaşmak ve sahip oldukları kaynakları en iyi biçimde kullanma isteği ERP uygulamaların doğmasına yol açmıştır. ERP sistemi satın alma, muhasebe ve finans, kalite yönetimi, stok yönetimi, üretim planlama, lojistik, insan kaynakları, müşteri ilişkileri, pazarlama gibi birçok fonksiyonu bütünleşik olarak ele almaktadır. Bilişim teknolojileri alanında meydana gelen hızlı ilerlemelerin sonucuyla bilgilerin entegre bir şekilde yönetilme ihtiyacı doğmaktadır. Yeni sistemlerin işletmeler tarafından kullanılması birlikte, muhasebe bilgi sistemi üzerinde de yeni iş yapma modellerinin çıkmasına yol açmıştır. Bilgi sistemlerinde yaşanan bu gelişmelerin son noktalarından biri de kurumsal kaynak planlaması sistemleri olmuştur.

1. KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASI (ERP)

Kurumsal Kaynak Planlaması (Enterprise Resources Planning-ERP), firmaların stratejik hedefleri doğrultusunda pazardan gelecek taleplere en hızlı bir şekilde cevap verebilmek için farklı yerleşimlerde bulunan tedarik, lojistik, üretim ve dağıtım kaynaklarını etkili ve verimli biçimde; planlama, koordinasyon ve kontrole olanak sağlayan bir yazılım sistemidir (Keçek ve Yıldırım, 2009, 241). ERP sistemi, işletmeye süreç temelli bir bakış açısı ile yaklaşan, işletme hedeflerini gözeterek, tüm fonksiyonları sıkı bir şekilde entegre eden, bilgi ve veri ihtiyaçlarına cevap verme amacını taşıyan çok sayıda alt sistemi bünyesinde bulunduran bir yazılım çözümü olarak tanımlanabilir (Tunçalp, 2019, 1). Artan rekabet koşulları işletmeleri yeni arayışlara yönlendirmiş ve bu ihtiyaçtan hareketle gündeme gelmiş olan ERP sistemi, işletmelerin içinde buldukları piyasa koşullarına uyum sağlamalarına yardımcı olarak kaynakların etkin bir şekilde kullanımını sağlayan, modern bir yönetim anlayışı ile rekabet etmelerine olanak sağlayan önemli sistemlerden biridir.

İleri bilgi teknolojilerinden biri olan ERP, “üretim, üretim planlama, muhasebe, finans, lojistik, stok yönetimi, satın alma, pazarlama, kalite yönetimi, bakım/onarım, insan kaynakları, müşteri ilişkileri yönetimi gibi çok geniş planlama, işleyiş ve muhasebe fonksiyonlarını bütünleşmiş bir yapıda toplamaktadır” (Gök, 2005, 400). Sistem, işletmelerin stratejik amaçlarını gerçekleştirmek ve müşteri taleplerini karşılamak için farklı bölgelerde bulunan tedarik, üretim ve dağıtım kanallarının etkili ve verimli şekilde planlanması, koordinasyonu ve kontrolünü bir arada bulundurmaktadır (Bayraktar ve Efe, 2006, 693).

Genel olarak ERP, işletmenin coğrafi olarak farklı bölgelerde bulunan mağazalarının, depolarının, bunların tedarikçi firmalarının ve dağıtım merkezlerinin (depo) kaynaklarını eşgüdümlü olarak planlamasıdır. Müşteriye ait siparişin hangi dağıtım merkezinden karşılanması veya hangi fabrikada üretilmesi gerektiği, tüm fabrikaların malzeme ve hizmet ihtiyaçlarının karşılanması, fabrikaların elinde bulunan makine, malzeme, iş gücü, enerji, bilgi ve diğer üretim ve dağıtım kaynaklarının nasıl eşgüdümlü ve ortaklaşa kullanılabileceğini planlamaktadır (Şahin, 2005, 31).

2. KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASININ GELİŞİMİNDE TARİHSEL SÜREÇ

ERP'nin kaynağı 1960'lı yılların öncesine dayanmaktadır. O yıllarda geleneksel stok kavramlarına dayalı olan klasik, el ile stoklama yöntemi kullanılıyordu. Bu yöntemde stokta bulunan her bir parça sipariş ve stok taşıma maliyeti açısından değerlendirilirdi (Harwood, 2003, 7).

1970'li yıllarda üreticiler seri üretime yönelmiş olduğundan ana sorun üretim miktarlarını gerçekleştirmeye yetecek seviyede hammadde ve malzemenin tedarik edilmesiydi. Bu sorunu çözmek amacıyla işletme yöneticileri rota bilgilerini, ürün ağaçlarını ve satış tahminlerini bilgisayara girmeye başlayarak, gereken hammadde miktarını belirleyip, sonra da mevcut stoklara ve verilmiş siparişlere bakarak tedarik edilmesi gereken doğru miktarları belirlediler (www.assetbilisim.com).

Bu gelişmelerle birlikte Üretim Kaynakları Planlaması (Manufacturing Resources Planning-MRP) sistemleri gündeme geldi. En yalın haliyle, hammadde ve malzeme gereksinimini daha etkin bir şekilde hesaplamak amacı ile geliştirilmiş bir sistem olan MRP, nihai ürünler için hazırlanan ana üretim çizelgesini ve ürün ağacı bilgisini kullanarak gerekli olan hammadde ve yardımcı malzemelerin miktarlarını belirleyerek satın alma ve iş emirlerini hazırlayan bir envanter yönetim tekniğidir (Acar, 2001, 195). Stok yatırımlarının azaltılması, iş akışının iyileştirilmesi, materyal ve parça stoksuzluğunun azaltılması, daha güvenli teslim programının gerçekleştirilmesi, müşteri hizmetlerinin iyileştirilmesi; MRP'nin ana hedefleri arasındadır (Tekin, 2003, 30).

Pazarın, daha çok müşteri tarafından belirlendiği gerçeğinin ortaya çıkmasıyla MRP'nin çözüm olduğu stoka yönelik üretimden, siparişe yönelik üretim biçimine doğru bir kayma olmaya başladı. O zamana kadar işletmelerin işini görmeye yeten MRP yetersiz kaldı. Üretim yönetimi için MRP'nin yetersiz

kalması, bir firmanın kaynaklarının etkin olarak planlanması yöntemi olan Üretim Kaynakları Planlaması (Manufacturing Resources Planning II- MRP II) yaklaşımının ortaya çıkmasını sağladı (Özgül, 2006, 22).

MRP II yazılımları, MRP sistemlerine; satış planlama, kapasite yönetimi ve çizelgeleme gibi işlevlerin de katılmasıyla geliştirilmiştir. MRP II, işletmedeki tüm faaliyetleri planlamak ve güncelleştirmek için satın alma, imalat, finansman ve mühendislik işleri, insan kaynakları ve satış tek bir veri tabanı kullanarak koordine etmektedir (Demir ve Gümüşoğlu, 2003, 486).

Etkin bir üretim planlama aracı olarak görülen MRP II; firmaların, kârlılık ve müşteri memnuniyeti gibi amaçların sadece üretimi değil, tüm kurumu ilgilendiren kavramlar olduğunu anlamasını sağlayıp finans, satış, dağıtım ve insan kaynakları işlevlerinin de dâhil olduğu entegre sistemlere gereksinim duymalarına neden oldu. Bu arada, ürün geliştirme ile üretim sürecini bütünleştiren, bilgisayar destekli tasarım ve bilgisayar destekli üretimin birleşmesi anlamına gelen Bilgisayarla Bütünleşik Üretim (Computer Integrated Manufacturing, CIM) sistemleri ve firmaların ürün dağıtım kanallarını yönetmelerini sağlayan Dağıtım Kaynakları Planlaması (Distribution Resource Planning, DRP) sistemleri ortaya çıkmıştır. 1990'lı yılların başından günümüze, bu kavramların tamamını kapsayan bütünleşik bir kurumsal çözüm olarak, yalnız üretim değil aynı zamanda hizmet sektörüne de hizmet verebilen Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) yazılımları ortaya çıkmıştır (Bayraktar ve Efe, 2006, 692).

3. KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASININ TEMEL DAYANAKLARI

Küresel bir dünyada bilgi çağının yaşandığı, insan, bilgi ve etkin yönetimin önem kazandığı, değişimin kaçınılmaz olduğu, hatta değişimin kontrol edilmesinin giderek zorlaştığı bir rekabet ortamında sadece üretmenin yeterli olmadığı bilinen bir gerçek olmaktan çıkmış, üretimin yanında diğer unsurların da olması kesinleşmiştir. Örneğin, hız, kalite, maliyetlerin azaltılması, verimlilik ve sıfır hata isteyen koşulsuz müşteri memnuniyeti gibi birçok faktör daha da fazla önem arz etmeye başlamıştır (Çakmak vd, 2013, 2). Bilişim teknolojileri, işletme yapısı ve iş süreçlerinin yeniden tasarlanmasında önemli bir etkiye sahiptir. Söz konusu süreçler, ürün ve hizmet üretilmesine yönelik operasyonlar, pazarlama ve satış, siparişlerin işlenmesi, mal ve hizmetlerin tüketiciye ulaştırılması, satış sonrası tüketici hizmetleri ve müşterilerle ilişkilerdir. Bilişim sistemleriyle genel olarak, sistem verimliliğinin artırılması, müşterilere daha kaliteli mal ve hizmet sunulması, maliyetlerin minimuma indirilmesi, bilgi kaynaklı yeni ürünlerin geliştirilmesi ve rekabet gücünün artırılması gibi avantajların elde edilmesi mümkündür (Elibol, 2005, 159). Küresel bilgi çağında işletmelerin rekabet avantajı sağlamak için bilişim teknolojilerini kullanması kaçınılmaz bir hal almıştır. ERP'nin en önemli özelliği işletmenin tüm bölüm ve fonksiyonlarını tek bir sistem içinde birleştirmesidir. Bu sistem ile günümüz iş dünyasındaki bilgi paylaşımı yeteneği ve farklı bölümlerin birbiri ile uyum içinde çalışması sağlanmaktadır.

Genel olarak ERP sistemlerine olan gereksinim;

- Küreselleşme ve uluslararası rekabetin üretim stratejileri üzerinde yarattığı değişim
- Bilgi teknolojisi alanında ortaya çıkan gelişme ve değişimlerin sağlamış olduğu fırsatlar
- Tedarik zincirlerinin genişlemesi
- Uluslararası dağıtım zincirlerinin yaygın hale gelmesi
- Çok tesisli örgütlerin etkin bir şekilde yönetilmesi zorunluluğu
- Küresel piyasa özelliklerinin hızla değişmesi
- Örgüt yapılarının yalınlaştırılması
- Bilgi temelli yeteneklerin geliştirilmesi
- Örgüt içerisindeki farklı alanların ortak amaçlarının olması

gibi birtakım olgulara dayanmaktadır (Talu, 2004, 12).

4. BİLGİ TEKNOLOJİLERİNDEKİ DEĞİŞİMLERİN MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNE ETKİLERİ

Muhasebe, mali nitelikte olan ve para ile ifade edilebilen işlemlerin tespit edilmesi, derlenmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması, anlamlı bir biçimde özetlenmesi ve varılan sonuçları yorumlayarak ilgili kişileri amaçlarına uygun, yararlı bilgilerin sağlanması hedeflerine yönelik olan sanat, bilim ve uygulamadan oluşan bir bilgi sistemidir (DPT, 1973, 3). Özet olarak muhasebe, finansal nitelikteki işletme faaliyetlerinin kayıt altına alınması sürecinde, varlık ve kaynaklar üzerinde değişim yaratan finansal nitelikteki işlemleri parayla ifade edilecek şekilde tespit etmek, kaydetmek, sınıflandırmak, özetlemek, analiz ve yorumlamak suretiyle, muhasebenin taraflarına bilgi sunmak amacıyla yürütülen bilgi yönetim sistemidir (Küçük ve Baş, 2017, 132).

Muhasebe bilgi sistemi, işletmede yürütülen süreçlerin muhasebe boyutunu temsil etmektedir. Bir işletmedeki veri ya da bilgi yönetim sistemleri, işletmede gerçekleşen bütün faaliyetlerin verilerini toplayan, söz konusu verileri de bilgiye dönüştüren ve böylece iç ve dış bilgi kullanıcılarına bilgi üreten bir yapıdadır.

Bu yapısı ile muhasebe bilgi sistemi, işletmenin yönetim bilgi sistemlerinin odağında yer almaktadır. Bu kapsamda muhasebe bilgi sisteminin yapısı üç önemli fonksiyonu yerine getirmektedir. Bunlar (Parlakkaya ve Özkürkçüler, 2004, 34):

- İşleme faaliyetleri ve yürütülen işlemler hakkında verilerin toplanıp kaydedilmesi.
- Planlama, uygulama ve kontrol faaliyetlerine ilişkin karar almada kullanılacak verilerin işlenip bilgiye dönüştürülmesi.
- İşletme varlık ve kaynaklarının kontrolünün sağlanması ve gereksinim duyulduğunda varlık ve kaynaklara ilişkin güvenilir verilerin elde edilmesidir.

Temel işlevi işletme faaliyetlerinin kayıt altına alınması, yöneticilerin karar almasına yardımcı olacak bilgileri sağlamak olan muhasebe, bilgi teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde muhasebe işlemlerini kolaylaştırarak bilgiye erişimi hızlandırmıştır. Kayıt tutma işlevini kolaylaştırırken, aynı zamanda işletme faaliyet sonuçlarının anlaşılır, güvenilir ve karşılaştırılabilir olarak raporlanmasını sağlayarak, işletme politikalarının belirlenmesine ve stratejik kararların alınmasına yardımcı olmaktadır. Bir bilgi sistemi olarak muhasebe, bilgisayar teknolojisinde yaşanan gelişmelerden önemli ölçüde etkilenmiş, kaydetme, sınıflandırma, özetleme ve raporlama şeklindeki geleneksel işlevlerini korumakla birlikte, bu geleneksel işlevlerinin ötesinde teknolojiyle bütünleşik bir karar destek sistemine dönüşmüştür (Güney, 2015, 81).

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler işletmelerdeki muhasebe fonksiyonunun işlevini değiştirmiştir. Önceleri devletin zorunlu kıldığı defterlerin tutulması ve beyannamelerin verilmesi gibi işlemler için geliştirilen genel muhasebe programları; işletme içerisinde planlama, kontrol ve analiz için gerekli bilgilerin toplanması için yeterli olamamıştır. Dolayısıyla bu tür işlemleri hızlı, güvenilir ve daha düşük maliyetle gerçekleştirmeyi sağlayan yeni nesil kurumsal kaynak planlaması projelerinin hayata geçirilmesi işletmeler için bir amaç haline gelmiştir. İşletme yöneticilerinin, planların hazırlanmasında, verilerin kontrol ve analizinde sağlıklı kararlar alabilmeleri için ihtiyaç duydukları sayısal bilgileri kendilerine sağlayan muhasebe bilim dalına, bu noktada işletme faaliyetlerin yürütülmesinde stratejik planlama yapması noktasında önemli görevler düşmektedir (Yereli, 2007, 69). İşletme yöneticileri önemli kararları alabilmek için muhasebe bilgi sistemine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nedenle muhasebe sistemi tarafından üretilen bilgilerin; doğru, zamanlı, tam ve uygun nitelikte olması gerekmektedir. ERP sistemi sayesinde finansal bilgi kullanıcıları kayıt ve raporlama dışında, daha çok analiz yapma, stratejik kararlar alma noktasındaki çalışmalar için ihtiyacı olan bilgiyi daha hızlı ve daha kolay elde edebilecektir.

Muhasebe yazılımları, işlem süreçlerini azaltan ve buna bağlı olarak da muhasebeden sağlanan bilgileri artıran bir nitelik taşımaktadır. Girilen bilgilerden bir veri havuzu oluşmakta ve istenen bilgiler veri havuzundan anında alınabilmektedir (Karapınar, 2005, 90). Böylelikle işlem süreçleri kısaltılabilmekte, hızlı kararlar alınabilmekte ve istenilen nitelikte bilgilere erişim kolaylaşmış olmaktadır (Anasız, 2007, 27).

5. KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASININ MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNE KATKISI

İşletmelerin rekabet üstünlüğünü yakalayıp devam ettirmeleri ve yaşamlarını sürekli kılmaları varlık ve kaynaklarını verimli kullanma yetenekleriyle aynı yönde eğilim göstermektedir. Rekabet üstünlüğünün sürekliliğinin sağlanması için de, üretilen mal ve hizmetlerin kalitesinin yanında işletme içindeki fonksiyonların da kaliteli bir işleyişe, güçlü bir sisteme sahip olması gerekmektedir.

ERP sistemleri, modüler bir içeriğe sahip olduklarından, işletmelerin ihtiyaçlarına göre esnek bir yapıya bürünebilmektedirler. ERP uygulamaları, ilişkisel elektronik bir veri tabanı üzerinde bir diğeriyle entegre yapıda çalışacak şekilde kurgulanmış modüllere sahiptir. Esnek bir yapıya sahip olan modüler yapı ile işletmenin bilgi sistemleri daha hızlı ve doğru bir işleyişe sahip olmaktadır. ERP sisteminin işletmenin üretim, satış, lojistik, tedarik, muhasebe, finansman, insan kaynakları gibi birbirinden tamamen farklı özelliklere sahip birçok fonksiyonu yönetme gücü bulunmaktadır (Sevim ve Bülbül, 2016, 58)

ERP sistemleri, işletme faaliyetlerini destekleyen uygulama tasarımları sayesinde "bütünleşik sistemler" olarak düzenlenmiştir (Sumner, 2005, 3). ERP, işletmelerin tüm süreçlerini bütünleştiren bir sistem olması nedeniyle, bilgi kullanıcılarına gereksinim duydukları her türlü bilgiyi anında sunabilmesi açısından çok önemli bir görev üstlenmektedir. ERP sayesinde, istenen bilgilere muhasebe bilgi sistemi üzerinden birkaç işlem yapmak suretiyle ulaşmak mümkün olabilmektedir. Bu da karar alıcılar için çok büyük kolaylıklar sunmakta ve rekabet üstünlüğü sağlaması açısından da büyük önem taşımaktadır (Haag vd. 2007, 321-322).

ERP sistemleri, bir işletmenin tüm veri ve bilgi işlem faaliyetlerinin bütünleştirilmesine yardımcı olmaya çalışan ve genel itibarıyla de kullanıcı dostu sistemler olarak karşımıza çıkmaktadır. ERP sistemleri, veri tabanlarının bütünleştirilmesinde ilişkisel veri tabanı uygulamalarını kullanmaktadır. Ortak ya da ilişkisel model olarak adlandırılan bu sistem, muhasebe bilgi sistemindeki ilişkisel bazı tablo ve dosyaları

kullanan yapıya sahiptir. İlişkisel veri tabanı uygulamaları sonucu ortaya konulan bu yapı, sürece ilişkin bütün ilişkileri bir bütün olarak ortaya çıkarmakta ve birçok işletme de bu sayede kurumsal bilgi bankası oluşturarak, muhasebe bilgi sistemi üzerinden işletme işlevleri arasındaki bilgilerin tutarlılığını artırmış olmaktadır (Demir ve Bahadır, 2006, 4).

Geleneksel ortamdaki muhasebe bilgi sisteminde ticari işlemler yalnızca muhasebe kayıtlarından oluşmakta ve diğer bilgiler sistemin dışındaki departmanlarda toplanıp işlenmektedir. Bunun için birçok işletme, muhasebe birimi dışındaki birimler için ayrı bilgi sistemleri geliştirme ihtiyacı duymaktadır. Bu durum da işletmede birçok bilgi sisteminin varlığına sebep olmakta, belge ve kayıt düzeninde standartlaşma olmadığı için farklılaşmalara ve sonuçta entegre olamamış bilgi topluluğunun oluşmasına sebep olmakta ve tüm işletme yapısının verimliliğini düşürmektedir (Esendemir, 2012, 4270). Bununla birlikte, klasik muhasebe ortamındaki el yordamıyla kağıtlar üzerinde yapılmakta olan işlemler, günümüz imkanları ve gelişmeleri neticesinde tamamen bilgisayar destekli programlarla ve de bütünsel veri tabanı aracılığıyla eş zamanlı biçimde yapılmaktadır. Söz konusu bilgisayar teknolojileri ve beraberinde kullanılmakta olan paket yazılımları da dikkate aldığımızda, muhasebe bilgi sistemi üzerindeki işlem sürelerinin kısalması ön muhasebe, kaydetme, vergisel işlemler gibi rutin faaliyetleri otomatik gerçekleştirme olanağı tanıyarak zaman ve işgücü tasarrufu sağlamaktadır (Sevim ve Bülbül, 2016, 64).

Bilgisayar teknolojilerinin hızlı gelişmesiyle birlikte; bilginin işlenmesi, saklanması ve bilgiye erişim konuları daha kolay hale gelmiştir (Sevim ve Bülbül, 2016,60). Muhasebe bilgi sistemi bakış açısıyla, dijital ortamlarda yapılan kayıtlar ile finansal tablolar eş zamanlı olarak hazırlanabilmekte ve sunulabilmektedir. Bunun yanında, aynı zamanda kendisi de finansal bilgi kullanıcısı konumunda olan muhasebe personeli de, bu gelişmelerin ardından, muhasebe bilgi sistemi üzerindeki bilgilerin planlanması, işlenmesi ve yönetilmesi konularında uzman konumuna gelmiş bulunmaktadır (Howieson, 2003, 69).

Bununla birlikte, günümüzde kullanılan teknolojik araçlar muhasebe süreçlerini farklı boyuta taşımıştır. İşletmelerin muhasebe bilgi sisteminde kullanılmakta olan yazılımların, aranan kaliteli bilgiyi üretmede, söz konusu bu bilgilerin derlenerek bir araya getirilmesinde ve de stratejik karar alma için elverişli hale getirilmesinde görülen yetersizlik durumu belirginleşmiştir. Muhasebe bilgi sistemi kullanıcısı konumundaki tüm taraflar bir başka ifade ile iç ve dış bilgi kullanıcıları, farklı iş süreçlerini ve uygulamaları çok iyi kavrayabilmeli, süreci izleyebilmeli ve değişen teknolojik ortama entegre olabilmelidirler. Çünkü ERP sistemi, işletmenin teknolojik yeteneklerini artıran, sistem geliştiren bir yapıya olanak vermektedir. Bunun bir sonucu olarak da, finansal bilgi kullanıcıları, kayıt ve raporlama dışında, daha çok analiz gerektiren işlere zaman ayırmakta ve ERP sistemi sayesinde söz konusu çalışmalarını daha hızlı ve kolay yapabilmektedirler (Yereli, 2007, 71). ERP sistemi yaklaşımı bilgi akışını standartlaştırıp kontrol edebilen, raporlamada kullanılacak ve karar verme açısından önemli nitelikteki bilgileri toplayan bir sistem olarak, kaliteli bilgiye en güvenilir, en etkin ve verimli bir şekilde ulaşmaya yardımcı olan bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunu yaparken de ERP, yazılım desteğiyle hesap gruplarını tasarlayarak, bilgisayar ortamında sürekli ve eş zamanlı güncelleştirme olanağı sunmaktadır (Scapens ve Jazayeri, 2003, 220). ERP sistemi, muhasebe bilgi sistemi uygulamalarında bilgi akışını arttıran, karar alma noktalarında etkili ve verimli bir şekilde karar almaya yardımcı olan zamanlı, doğru, güvenilir ve yeterli bilgiyi kısa bir sürede sunan birtakım önemli amaçları gerçekleştirmektedir (Sumner, 2005, 11).

SONUÇ

21. yüzyıl küresel rekabet ortamında işletmelerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri ve varlıklarını sürdürebilmeleri çetin ve zor bir hale gelmiştir. Artan rekabet ortamı, küreselleşme süreci, bilgi sistem ve teknolojilerindeki gelişme, üretim teknolojilerindeki ilerleme, ürün hayat sürelerinin kısalması, tüketici istek ve beklentilerindeki sürekli değişim işletme süreçlerini karmaşık bir hale getirmiştir.

Gün geçtikçe daha karmaşık bir yapıya bürünen işletmeler, teknolojik, finansal, sosyal, hukuki ve kültürel çevredeki değişme ve gelişmeleri izlemek zorunda kalmışlardır. Çünkü yaşanan rekabet ortamı bu değişme ve gelişmeleri önceden tahmin ederek hazırlıklı olmayı zorunlu kılmaktadır (İslamoğlu, 2000, 487). Yaşanan bu değişim ve dönüşüm sonucu işletmelerin büyümesi ve işletme faaliyetlerinin izlenilmesi, yönetilmesi ve kontrol edilme isteği bilgi sistemlerine duyulan ihtiyacı arttırmıştır.

Artık en önemli entelektüel değerlerden biri olan bilgi, gelişmiş ekonomilerde stratejik bir rekabet unsuru haline gelmiştir. Bu bağlamda bilgi kullanıcılarının gereksinim duyduğu bilgiyi zamanında ve istenilen özelliklerde sağlayacak bilgi teknolojilerine ihtiyaç duyulmuştur. Bilgi kullanıcılarının ihtiyacı olan zamanında sağlanan doğru bilgiyi ve işletme kaynaklarının verimli bir şekilde kullanımını sağlayacak bir yönetim aracı gereksinimi Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) sistemlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. İşletmelerin sahip oldukları kaynakları en iyi biçimde kullanma isteği Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP)

uygulamalarının doğmasına yol açmıştır. Böylelikle Kurumsal Kaynak Planlaması işletme fonksiyonları arasındaki iş süreçlerinin yönetimini bütünleştirmeyi sağlamaya yönelik bir unsur haline gelmiştir. İşletmelerin yoğun rekabet ortamında faaliyette bulunmaları ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler işletmelerin birçok fonksiyonunu tek bir sistem içinde entegre etme, bilgiye tek bir kaynaktan ulaşabilme ve rekabet avantajı sağlama istekleri, ERP sistemlerinin gelişimine katkıda bulunmuştur.

Küreselleşme, teknolojik gelişmeler, ulusal ve uluslararası rekabet, işletmelerin bütün fonksiyonlarını etkiledikleri için muhasebe sistemleri de değişen koşullara uyum sağlamak zorunda kalmıştır (Mugan, 2000, 120). Dolayısıyla muhasebe sistemi dinamik bir yapıya sahiptir ve sosyal bilimlerdeki gelişmelere benzer gelişmeler göstermektedir (Cemalcılar, 2003, 4). Bu bağlamda yeni yaklaşımların ve yeni yönetim anlayışları sonucunda muhasebe, yalnızca işletmelerin finansal faaliyet sonuçlarını hissedarlar açısından rapor etme sorumluluğunu taşımamakta aynı zamanda işletme faaliyetlerinin tüm çıkar gruplarına etkilerini rapor etme görevi ile de karşı karşıya kalmaktadır (Ömürbek, 2003, 226). Bilgi ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler muhasebe bilgi sistemini önemli ölçüde etkilemiştir. Muhasebe bilgi sistemi, kaydetme, sınıflandırma, özetleme ve raporlama şeklindeki geleneksel işlevlerinin yanında teknolojiyle bütünleşik bir karar destek sistemine dönüşmüştür. Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde muhasebe işlemlerini kolaylaştırarak bilgi üretim süreci daha hızlı ve esnek bir yapıya dönüştürülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, Nesime (2001). *Üretim Planlaması Yöntem ve Uygulamalar*. Ankara: MPM Yayınları, Sekizinci Baskı.
- Anasız, İsmail, H. B. (2007). *Bilgisayarlı Muhasebe*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bayraktar, Erkan, Efe Mehmet (2006). Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) ve Yazılım Seçim Süreci. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 15.
- Bedük, A. (2012). *Karşılaştırmalı İşletme Yönetim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 3. Baskı.
- Çakmak, Zeki vd. (2013). *Kurumsal Kaynak (ERP) Sisteminde Kritik Başarı Faktörlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*. Celalabat - Kırgızistan: İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız - Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cemalcılar, Özgül, (2003). Muhasebenin Amaçlarına Ulaşmada Muhasebenin Kurumsal Yapısına Bağlılığın Gereği ve Önemi. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, Yıl 3 Sayı 8, Ocak 2003.
- Demir, Hulusi, Gümüşoğlu, Şevkinaz (2003). *Üretim Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayın, Altıncı Baskı.
- Demir, Volkan ve Bahadır, Oğuzhan (2006). Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) Sistemlerinin Maliyetlere ve İşletme Performansına Etkileri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV), Cilt: 8, Sayı: 3, s.4
- DPT (1973). *Muhasebenin Temel Kavramları ve Genel Kabul Görmüş Muhasebe Prensipleri*. İstanbul.
- İslamoğlu, A. H. (2000). *Pazarlama Yönetimi Strateji ve Global Yaklaşım*. İstanbul: Beta Yayıncılık 2. Baskı.
- Elibol, H. (2005). Bilişim Teknolojileri Kullanımının İşletmelerin Organizasyon Yapıları Üzerindeki Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s:13, 155-162.
- Esendemir, Ebru, (2012). Yeni Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Finansal Raporlama Sistemlerine Etkileri. *Journal of Yasar University*, 2012 25(7) 4268-4281.
- Gök, Şahin (2005). ERP Sistemlerinin Firma Performansına Etkileri Üzerine Bir Saha Araştırması. V. *Üretim Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul Ticaret Üniversitesi, 25-27 Kasım 2005, s. 399-400.
- Güney, Selami H. Ö. (2015). Muhasebede Verilerin Yönetimde Kullanılması ve Elektronik Muhasebe Verilerinin Yönetim Kararına Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 281.
- Haag, S. vd. (2007). *Management Information Systems for the Information*. Boston: McGrawHill/Irwin, 6th ed.
- Harwood, Stephen (2003). *The Implementation Cycle*. (Çev.Halefşan Sümen), İstanbul: Bileşim Yayınevi.
- Howieson, Bryan (2003). Accounting Practise in the Millennium: Is Accounting Education Ready to Meet The Challenge?. *The British Accounting Review*, Vol.35.
- Karapınar, Aydın A. A. (2005). *Bilgisayarlı Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Keçek Gülnur ve Yıldırım, Esra (2009). Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) ve İşletme Açısından Önemi. *Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:8, Sayı:29, s.240-258.
- Küçük, M., ve Ümmügül Baş (2017). Bilgisayarda Muhasebe Tutmanın Önemi ve Bilgisayarlı Muhasebe Programlarının Sağladığı Faydalar Üzerine Bir Alan Araştırması. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(2).
- Mugan Can Şimşak (2000). Bilgi Sistemleri Teknolojileri ve Muhasebe Uygulamalarına ve Eğitimine Etkileri. XIX. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*, Belek-Antalya, 18-20 Mayıs 2000.
- Ömürbek, V. (2003). *Kurumsal Kaynak Planlamasında Muhasebe Bilgi Sisteminin Rolü: Gıda Sektöründe Uygulama*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Özgül, Özlem (2006). *Bir İşletme İçin Topsis ve AHP İle ERP Yazılımın Seçimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2006.
- Parlakkaya, Raif, Mustafa Özkürkçüler (2004). *Bilgisayarlı Muhasebe*. Konya: Atlas Kitabevi, 1. Baskı.
- Scapens R.W ve Jazayeri M. (2003). ERP Systems and Management Accounting Change: Appourtunities or Impacts? A Research Note. *European Accounting Review*, Volume 12, Issue 1, 201.
- Sevim, A., ve Bülbül, S. (2016). Kurumsal Kaynak Planlaması (Enterprice Resources Planning-ERP) Sistemlerinin Muhasebe Bilgi Sisteminin Verimliliğine Etkileri. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 3(6), 54-70.
- Sumner, M. (2005). *Enterprise Resource Planning, Upper Saddle River*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Şahin, Mehmet (2005). *Yönetim Bilgi Sistemi*. Eskişehir: AÖF Yayını.
- Talu, Şehbal (2004). *Sorularla Kurumsal Kaynak Planlama*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.
- Tekin, Mahmut (2003). *Üretim Yönetimi*. Konya: Günay Ofset, Cilt 2.
- Tunçalp, Deniz (2019). *ERP Nereye?*. <http://www.info-sis.net> (25.05.2019).
- Yereli, Ayşe (2007). Yeni Nesil Kurumsal Kaynak Planlaması Sistemi'nin Yönetim Muhasebesi Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt:14 Sayı:2, s. 65-80.
- www.assetbilisim.com